

Sygn. akt I ACa 1079/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Kremer
Sędziowie:	<u>SSA Paweł Rygiel</u> SSA Maria Kus-Trybek
Protokolant:	st.sekr.sądowy Barbara Piaszczyk

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2012 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa J. O.

przeciwko (...) Spółce z o.o. w O.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 12 czerwca 2012 r. sygn. akt I C 545/12

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że także i w tej części powództwo oddala oraz w punkcie IV w ten sposób, że kwotę 1.605zł (jeden tysiąc sześćset pięć złotych) zastępuje kwotą 600zł (sześćset złotych);**
- 2. w pozostałej części apelację oddala;**
- 3. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 1.000zł (jeden tysiąc złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt I ACa 1079/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy:

- zobowiązał pozwaną (...) Spółkę z o.o. w O. do złożenia, na trzeciej stronie gazety (...), czcionką 14 Times New Roman oświadczenia następującej treści: (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w O., wydawca gazety (...) przeprasza pana J. O. za zamieszczenie w numerze gazety z dnia 12 stycznia 2012r. w artykule „Referendum w T.” jako fragmentu wypowiedzi wójta Gminy T. stwierdzenia, że pan J. O. „Pięć lat temu podczas wyborów parlamentarnych rozerwał (...)z okręgu J., za co dostał wyrok (...)i oświadcza, że podane informacje o otrzymaniu przez pana J. O. wyroku(...)są

nieprawdziwe, nie będące wypowiedzią wójta Gminy T., a w związku w wyborami parlamentarnymi nie toczyło się przeciwko panu J. O. żadne postępowanie karne” – w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się wyroku,

- zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda J. O. kwotę 20.000 zł. tytułem zadośćuczynienia;

- oddała powództwo w pozostałej części;

- zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.605 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd I instancji ustalił, że w numerze z dnia 12 stycznia 2012 r. gazety (...), której wydawcą jest strona pozwana, ukazał się tekst autorstwa G. S. pt. „Referendum w T.”. W treści materiału prasowego zamieszczono jako wypowiedź wójta gminy T. stwierdzenie dotyczące powoda J. O., że „Pięć lat temu podczas wyborów parlamentarnych rozerwał (...)z okręgu J., za co dostał wyrok (...)

J. O. wytoczył w trybie wyborczym postępowanie przeciw wójtowi Gminy T. (w sprawie I Ns (...)Sądu Okręgowego w Kielcach), w toku którego wójt zaprzeczył, aby wypowiedział słowa przytoczone w artykule. Podnosił, iż w rozmowie z autorką tekstu oświadczył, iż osoba J. O. jest dla niego niewiarygodna, gdyż między innymi (...) lat temu podczas wyborów samorządowych na wójta gminy w T. w okręgu wyborczym J., J. O. jako Przewodniczący Komisji Wyborczej podjął decyzję o otwarciu kopert z głosami naruszając prawo, co stwierdził Sąd Apelacyjny w Krakowie postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2007r., sygn. akt I Acz (...). Jednocześnie wójt przedłożył do akt sprawy oświadczenie napisane przez G. S., współautorkę artykułu „Referendum w T.”, iż w artykule tym nastąpiła pomyłka dziennikarska, że Wójt L. W. w rozmowie z autorami tekstu w dniu 28 grudnia 2011 r. mówił o wyborach samorządowych, że stwierdził, iż Pan O. został wskazany jako winny sfalszowania wyborów, a nie dostał wyroku (...).

Sąd ustalił także, że przed Sądem Okręgowym w Kielcach, pod sygn. akt I Ns (...), prowadzone było postępowanie w przedmiocie ważności wyborów na wójta gminy T.. Na skutek rozpoznania zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 3 stycznia 2007 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2007 r. orzekł o przeprowadzeniu ponownie wyborów na Wójta Gminy T.. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny podniósł między innymi, iż J. O. pełniący funkcję Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej dopuścił się kardynalnych uchybień mających wpływ na wynik wyborów.

W dniu 20 lutego 2012 r. powód J. O. wystąpił do Redaktora Naczelnego gazety (...) z żądaniem zamieszczenia sprostowania następującej treści: „Nieprawdą jest zamieszczona informacja przez Wiadomości (...), w artykule „Referendum w T.”, w numerze z dnia 2 stycznia 2012 r. o otrzymaniu przez Pana J. O. wyroku (...). O fakcie powyższym miał poinformować Pan L. W., wójt Gminy T., w wypowiedzi adresowanej do (...). Dziennikarka wspomnianej gazety (...) sporządziła (...)r. pisemne oświadczenie, że Pan L. W. nigdy takich słów nie wypowiedział, a stwierdzenie o otrzymaniu przez Pana J. O. wyroku (...)wynikło z „pomyłki dziennikarskiej”. Przedmiotowe sprostowanie zostało zamieszczone w wydaniu gazety (...) z dnia 27 lutego(...)r., na stronie 3, zgodnie z treścią wniosku.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, odwołując się do treści art. 23 i 24 kc ocenił, że sporny materiał prasowy naruszył dobra osobiste powoda w postaci jego czci i dobrego imienia. Wskazał, że naruszenie to miało charakter bezprawny, bowiem informacja o wydaniu przeciwko niemu wyroku skazującego była nieprawdziwa. Nadto autor artykułu nie zachował wymogów określonych art. 12 ust.1 pkt 1 ustawy Prawo prasowe, obligujących go do zachowania szczególnej staranności i rzetelności przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych.

Sąd ocenił także, że nie doszło do usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego powoda poprzez opublikowanie sprostowania, zgodnie z jego żądaniem.

W tym stanie rzeczy – w ocenie Sądu – zachodziły podstawy do uwzględnienia żądania w zakresie zobowiązania strony pozwanej do zamieszczenia oświadczenia o treści wskazanej w sentencji. Nadto zasadne było, na podstawie art. 448 kc, zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda zadośćuczynienia, przy czym Sąd uznał, że odpowiednią sumą z tego tytułu jest kwota 20.000 zł.

Od powyższego orzeczenia apelację wniosła strona pozwana zarzucając naruszenie prawa materialnego tj:

- art. 12 ust.1 pkt 1 ustawy Prawo prasowe polegające na błędnej wykładni i niewłaściwym zastosowaniu;

- art. 24 § 1 kc w zw. z art. 448 kc poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na odstąpieniu przez Sąd od badania istotnych okoliczności warunkujących odpowiedzialność strony pozwanej takich jak: wina pozwanej, jej stopień, postawa pozwanej oraz okoliczności wyłączające bezprawność.

Strona apelująca zarzuciła także naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez nieprawidłową ocenę dowodu z dokumentu w postaci sprostowania zamieszczonego na żądanie powoda, które w stanowiło spełnienie żądań powoda w całości, a tym samym stanowiło usunięcie skutków naruszenia, jak też nieprawidłową ocenę dowodu z zeznań powoda, w szczególności gdy twierdzi, że publikacja wyrządziła mu znaczną krzywdę.

Strona pozwana podniosła także, że zasądzona na rzecz powoda kwota zadośćuczynienia jest rażąco zawyżona.

Wniosła o dopuszczenie dowodów z płyty CD z rozmowy G. S. z L. W. oraz stenogramu z tej rozmowy na okoliczność dochowania należytej staranności i rzetelności przez dziennikarza przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych. Wniosła także o dopuszczenie dowodów z dokumentu prywatnego zawierającego informację o nakładzie gazety (...) oraz tygodniowym nakładzie tej gazety – na okoliczność ustalenia średniego nakładu gazety. Podniosła, że potrzeba powołania wyżej wskazanych dowodów powstała w związku z treścią uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

W konsekwencji strona apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o jego uchylenie – w obu przypadkach przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego.

Powód wniósł o oddalenie apelacji oraz o oddalenie zawartych w niej wniosków dowodowych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Ustalenia dokonane w pierwszej instancji Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne. Dokonane zostały w oparciu o wszystkie przeprowadzone dowody, których ocena mieści się w granicach wyznaczonych art. 233 § 1 kpc.

Brak jest podstaw do weryfikacji tak dokonanych ustaleń w oparciu o zaofiarowane w apelacji środki dowodowe. Zważyć należy, że na etapie postępowania przed Sądem Okręgowym okoliczności faktyczne związane z treścią wypowiedzi wójta gminy T., będącej podstawą spornego sformułowania zamieszczonego w artykule prasowym z dnia 12 stycznia 2012 r., jak też tego, że stwierdzenie o skazaniu powoda wyrokiem było omyłką dziennikarską, nie znajdowało natomiast oparcia w cytowanej, rzekomej wypowiedzi wójta – były między stronami bezsporne. Wyżej wskazane okoliczności znajdowały potwierdzenie w oświadczeniu autorki materiału prasowego, przedłożonego do akt sprawy o sygn. I Ns(...). Znalazło to wyraz w stanowisku procesowym strony pozwanej, w którym pośrednio przyznawano fakt, iż sporna informacja była nierzetelna oraz, że doszło do omyłki. Z tego przecież względu w odpowiedzi na pozew – nie przecząc twierdzeniom pozwu – strona pozwana odwoływała się do zamieszczenia sprostowania wobec tego, że „doszło do popełnienia pomyłki przez dziennikarza”.

Zgłoszone na etapie drugoinstancyjnym wnioski dowodowe mających wykazać rzeczywistą treść wypowiedzi wójta, cytowaną w materiale prasowym, jest wyrazem całkowitej zmiany twierdzeń strony pozwanej, bez podania przyczyn, które uzasadniać mają potrzebę powołania na tym etapie nowych twierdzeń i dowodów. Nie można za takie uznać powołania się przez stronę apelującą na to, że potrzeba powołania nowych dowodów wynika z faktu zapoznania się z uzasadnieniem wyroku Sądu Okręgowego w sytuacji, gdy przedmiotowa okoliczność była dotychczas między stronami niesporna. Nie sposób przy tym uznać, że przedkładane nagranie oraz stenogram z rozmowy dziennikarki z wójtem gminy nie były znane stronie pozwanej przed wydaniem zaskarżonego wyroku, a nadto, że uprzednio strona pozwana nie miała możliwości weryfikacji rzeczywistej treści tej rozmowy.

W tym stanie rzeczy wyżej wskazane wnioski dowodowe, zgodnie z dyspozycją art. 381 kpc, musiały ulec pominięciu.

Wniosek dowodowy z dokumentu prywatnego na okoliczność nakładu gazety, w której ukazał się sporny artykuł jest nieprzydatny dla rozstrzygnięcia sprawy. Przedmiotowa okoliczność nie jest bowiem między stronami sporna.

Chybione są zarzuty apelującej skierowane przeciwko podstawie faktycznej wyroku. Jakkolwiek w swej treści odwołują się one do naruszenia przepisu art. 233 § 1 kpc, to w rzeczywistości dotyczą oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego. W szczególności sferą prawa a nie faktów objęta jest ocena, czy zamieszczenie sprostowania stanowiło spełnienie żądań powoda i usuwało skutki naruszenia dóbr osobistych.

W tym stanie rzeczy w pełni należy podzielić ocenę prawną Sądu Okręgowego, że poprzez zamieszczenie spornej publikacji, w której zawarto zakwestionowane przez powoda słowa, doszło do naruszenia dóbr osobistych J. O., a działanie strony pozwanej było bezprawne. Tym samym spełnione zostały przesłanki określone art. 23 i 24 kc.

Przede wszystkim nie budzi jakichkolwiek wątpliwości konkluzja, że sformułowanie o skazaniu powoda wyrokiem wkracza w chronioną prawem sferę dóbr osobistych powoda oraz, że stwierdzenie to jest nieprawdziwe. W sytuacji, gdy z ustaleń faktycznych będących podstawą wyrokowania - a opierających się m.in. na niezakwestionowanym oświadczeniu autorki tekstu D. S. - wynika, że w cytowanej wypowiedzi burmistrza nie padły słowa o wydaniu wobec powoda wyroku skazującego, to w oczywisty sposób nie dochowano należytej rzetelności przy publikacji tego materiału prasowego. Nadto podkreślenia wymaga, że weryfikacja ewentualnych faktów w tym przedmiocie nie nastroczała jakichkolwiek trudności. Przy spornej publikacji doszło zatem do naruszenia art. 12 ust.1 pkt 1 ustawy Prawo prasowe.

Nie mogą odnieść skutku zarzuty strony apelującej zmierzające do oceny, że poprzez zamieszczenie na żądanie powoda sprostowania bezprzedmiotowe i niedopuszczalne stało się uwzględnienie żądania pozwu. Trafnie wskazał Sąd Okręgowy, że wzajemna relacja przepisów ustawy Prawo prasowe oraz przepisów kodeksu cywilnego regulujących ochronę dóbr osobistych oparta jest na kumulatywnym zbiegu roszczeń, czego konsekwencją jest możliwość jednoczesnego domagania się przez pokrzywdzonego tak zamieszczenia sprostowania, jak i złożenia przez sprawcę stosownego oświadczenia.

Ponad argumentację powołaną przez Sąd I instancji wskazać także należy, że – jak wynika z treści art. 24 § 1 kc – poszkodowanemu może przysługiwać żądanie dokonania wielu czynności, o ile jest to niezbędne dla usunięcia skutków naruszenia. Sposób usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych winien być bowiem dostosowany w każdym wypadku do konkretnych okoliczności. O tym zatem, czy zamieszczenie sprostowania było wystarczające dla ochrony praw powoda decydują okoliczności niniejszej sprawy. Zważyć zatem należy, że poprzez zamieszczenie sprostowania doszło do poinformowania osób trzecich o fakcie zamieszczenia nieprawdziwej informacji o powodzie. Nie doszło natomiast w pełni do usunięcia wszystkich skutków naruszenia, bowiem zamieszczenie przedmiotowego sprostowania nie daje pełnej satysfakcji powodowi. Oczywistym pozostaje, że w sytuacji umieszczenia nieprawdziwej informacji o poszkodowanym zasadne jest jego żądanie złożenia przez sprawcę naruszenia oświadczenia przeprasającego, a tego elementu usunięcia skutków naruszenia nie zawiera umieszczone przez stronę pozwaną sprostowanie.

Tym samym apelacja strony pozwanej w tym zakresie nie mogła odnieść skutku.

Podzielić natomiast należy argumentację strony apelującej co do braku podstaw uwzględnienia roszczenia pieniężnego.

Zgodnie z art. 448 kc, w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny. Dla zasądzenia zadośćuczynienia nie jest przy tym wystarczające ustalenie bezprawności naruszenia dobra osobistego, lecz konieczne jest także ustalenie działania zawinionego. Nadto tak dla zasądzenia zadośćuczynienia jak i jego wysokości znaczenie mają okoliczności faktyczne sprawy, takie jak: rodzaj chronionego dobra, rozmiar doznanego uszczerbku, charakter następstw naruszenia, stosunków majątkowych zobowiązanego itp.

Zważyć zatem należy, że jakkolwiek działanie strony pozwanej było zawinione, to stopień winy był nieznaczny. Jak się wydaje, zasadne jest twierdzenie, że omyłka we wskazaniu, iż powód została skazany wyrokiem za opisywane naganne zachowania wynikała z nieznajomości reguł postępowania sądowego. Sama publikacja i sporna, cytowana wypowiedź dotyczyła bowiem zachowań J. O., które były przedmiotem krytycznej oceny Sądu w sprawie rozpoznawanej na skutek protestu wyborczego i zostały ocenione naganie. Skutkiem tych niewłaściwych zachowań było powtórzenie procesu wyborczego w zakresie dotkniętym działaniami powoda. Zważyć zatem należy, że sporny materiał prasowy przede wszystkim opisywał prawdziwe fakty obejmujące naganne zachowania J. O., bezpodstawnie przypisując, że za te działania został on skazany wyrokiem.

Z tych samych względów nie sposób uznać, że rozmiar doznanego uszczerbku przez powoda jest znaczny, skoro powód nie przeczy, by opisane jego zachowania, którym przypisano skutek w postaci skazania wyrokiem, były nieprawdziwe. Dla oceny postawy powoda znaczenie ma bowiem nie tylko to, czy został on skazany wyrokiem sądu, lecz także opis jego zachowań zasługujących na krytyczną ocenę.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Apelacyjnego, brak było podstaw do zasądzenia na rzecz powoda żadanego zadośćuczynienia.

Biorąc to pod uwagę Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 kpc i art. 385 kpc, orzekł jak w sentencji. Skutkiem częściowej zmiany zaskarżonego wyroku było oparcie rozliczenia kosztów postępowania między stronami, za obie instancje, na zasadzie wyrażonej w art. 100 kpc. Uwzględniając, że ostatecznie doszło do uwzględnienia powództwa w części obejmującej roszczenie niemajątkowe oraz oddalenie powództwa w zakresie roszczenia majątkowego, zasadne było dokonanie zwrotu powodowi uiszczonych opłat od pozwu (pkt IV zaskarżonego wyroku) tylko w części, w której powództwo uwzględniono.

Zwrot kosztów postępowania apelacyjnego dla strony pozwanej obejmuje część uiszczonych opłat od apelacji, odpowiadającej opłacie od roszczenia pieniężnego.